

Història de l'art i el disseny moderns

1. Dades de l'assignatura

Codi: 200645

Crèdits: ECTS 6

Matèria: Art

Curs i període: 2on curs, 1er semestre.

Horari d'atenció als estudiants: Dimecres de 14h a 15h

2. Equip docent

Professor: Àlex Mitrani

Email: amitrani@eina.edu

Llengua: català

3.- Prerequisits

Haver cursat les assignatures "Introducció a la Teoria del disseny i l'art" (200639) "Introducció a la història del disseny i l'art" (200641). Tenir unes nocions bàsiques sobre l'evolució del disseny i sobre la història de l'art, que seran aprofundides al llarg de l'assignatura.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

El període estudiat es correspon amb un període clau de la cultura occidental: el de la industrialització i la consolidació de la modernitat com a model. Seguirem un fil conductor cronològic que permetrà seguir l'evolució de les disciplines del disseny de l'art, tot lligant-les amb el seu context històric.

Al final del curs l'alumne serà capaç distingir els estils i les escoles principals del disseny i de l'art entre 1815 i 1945. Es desenvolupa la capacitat d'analitzar els productes de disseny o artístics característics d'un temps que posa les bases de la nostra cultura actual, en les seves dimensions ideològica i material.

L'objectiu fonamental de l'assignatura és assolir un coneixement de la història del disseny, vinculada a l'evolució social i al debat artístic que permeti entendre l'origen de la disciplina i d'una sèrie de problemes clau que afecten la nostre contemporaneïtat.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

CE16 Demostrar entendre i interpretar de manera pertinent i raonada els textos d'història, teoria i crítica del disseny.

Resultats d'aprenentatge

CE16.6 Localitzar els conceptes claus i les principals línies argumentals d'un assaig acadèmic de teoria i crítica de l'art i el disseny.

Competència

CE19 Demostrar conèixer els mètodes d'investigació rellevants per a la projectació i la teoria, l'anàlisi i la crítica del disseny i de l'art.

Resultats d'aprenentatge

CE 19.4 Descriure les característiques generals dels principals mètodes i tendències de la història de l'art i del disseny.

CE 19.5 Distingir els diferents enfocaments alhora de definir l'objecte d'estudi històric de l'art i el disseny.

Competència

CT2 Elaborar informes professionals i treballs acadèmics.

Competència

CT3 Demostrar conèixer i utilitzar correctament les fonts documentals i la bibliografia necessària tant per a la projectació com per a l'anàlisi i crítica raonada del disseny

6.- Continguts de l'assignatura

1.
Introducció: la tradició i el futur.
L'època del romanticisme: la natura i la genialitat. Els conceptes de pintoresc i de sublim. El realisme i l'apologia del treball rural. La caricatura i la premsa.
2.
L'industrialització: l'arquitectura de ferro, el ferrocarrils i les exposicions universals. El gust burgès: el biedermeier i l'eclecticisme. La polarització de gèneres en l'indumentària. El naixement de la indústria de la moda.
3.
Les grans reformes urbanístiques. El naixement de la ciutat moderna i l'experiència urbana. Paris i Barcelona. La fotografia.
4.
William Morris i les Arts & Crafts. La redefinició de l'artesanía i l'aparició de la figura del dissenyador: objectius i procediments. Thonet.
5. i 6.
L'art Nouveau (I i II). La fi de segle. Arquitectura, mobiliari, objecte, arts gràfiques (el cartell publicitari).
7.
El camí cap al funcionalisme i el rigor formal: Loos, els Wiener Werkstaete, la Werkbund i l'AEG.
8.
El sistema de la ruptura. Les avantguardes: fauvisme, expressionisme, cubisme i futurisme. El collage. Les *parole in libertà*. La Primera Guerra Mundial com a punt d'inflexió.
9.
Nihilisme i utopia. La tabula rasa dadaista. Els projectes utòpics: el constructivisme soviètic. El formalisme de De Stijl.
10.
L'escola de la Bauhaus. Del romanticisme artesà al funcionalisme d'avantguarda.
- 11.

El racionalisme arquitectònic. Le Corbusier. El GATPAC i el projectes d'higientizació.

12.

L'Art Déco. L'exposició de Paris 1925. L'importància de l'estil. Les contaminacions entre avantguarda i conservadurisme. La revista D'ací i d'Allà: una modernitat local.

13.

El surrealisme. La teoria de l'objecte surrealista i les exposicions.

El nou paisatge urbà: el gratacels.

14.

La cultura moderna als anys trenta. El *streamline*.

El cinema (Walter Benjamin). Modernitat i kistch.

15.

Panoràmica de l'evolució del disseny i l'art a Catalunya i Espanya. Principals figures i institucions.

Síntesi de qüestions fonamentals.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Per a cada tema es realitzarà una classe magistral amb el grup en plenari. Aquesta classe serà també participativa.

A cada tema li correspon també una classe en seminari de debat i posada en comú del treball realitzat individualment per part dels alumnes a partir de qüestionaris, lectures proposades i altres exercicis. Es combinaran les presentacions orals amb l'entrega de les respostes per escrit.

Activitats formatives	ECTS	Metodologia ensenyament-aprenentatge	Competències
Classes Teòriques	20%	Classes magistrals i debat en gran grup	CE10, CE16, CE19, CT15.
Seminaris de discussió de textos i obres artístiques	10%	Presentacions de, textos i obres artístiques, i discussió crítica col·lectiva	CE16, CE19, CT19, CT20.
Lectura de textos	25%	Treball autònom de lectura comprensiva de textos	CE16, CE19, CT3.
Estudi	20%	Treball autònom de realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums	CE10, CT2
Recerca de documentació	5 %	Ús de bases de dades bibliogràfiques a partir de paraules clau, consulta de fonts documentals en biblioteques especialitzades i arxius.	CT2, CT3
Redacció de treballs	20%	Redacció d'un assaig a partir d'una guia per a la seva realització	CE16, CT2,CT3, CE19, CT20.
Avaluació	5%	Proves escrites i presentacions orals	CE10, CE16, CE19.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Dirigides	Classes magistrals i debats en gran grup.	30	CE 10.3, CE 16.6, CE 19.4, CE 19.5, CT15.
Supervisades			
	Realització d'anàlisis interpretatives d'obres de disseny i art	10	CE 16.6, CE 19.2, CE 16.7, CE 19.5
	Realització d'un estudi sobre una peça històrica de disseny.	40	CE 16.5, CE 16.6, CE 19.1,
Autònomes			
	Preparació de les lectures de curs	20	CE 16.5, CE 16.6,
	Exercici d'anàlisi de les lectures	10	CE 16.5, CE 16.6, CE 19.2
	Anàlisi interpretativa d'obres de disseny i art	30	CE 19.2, CT15, CT19

8.- Avaluació

Avaluació continua i examen final

Examen final: 40%

Exercicis de seminari: 20%

Participació: 20%

Treball de curs: 20%

Avaluació continuada:

Participació oral activa als seminaris: es valorarà el grau d'atenció i l'esforç d'elaboració de preguntes i comentaris a propòsit del material visual i textual proposat a classe.

Entrega dels treballs corresponents: es donarà la nota el cap d'una setmana. El conjunt dels treballs s'entregaran de nou, revisats si cal, a final de curs en dossier.

Es donarà la nota de la primera prova escrita que forma part de l'avaluació final de manera que l'alumne pugui tenir-la en compte i corregir les seves possibles mancances.

Avaluació formativa:

Realització d'un treball de curs tutelat consistent en la tria d'un objecte de disseny històric, en el seu estudi i la realització d'un treball final seguint una pauta establerta.

Avaluació final:

Es realitzarà mitjançant dues proves escrites consistents en la redacció d'un assaig sobre un tema o una obra i la resposta a un qüestionari de preguntes referides als continguts principals exposats a les classes i als textos que constitueixen la base documental del curs.

Es considerarà "no presentat" l'alumne que no assoleixi una assistència mínima del 80 % de les classes i seminaris de manera no justificada. L'alumne ha de presentar en tots els casos els exercicis demanats i haurà de

fer un treball substitutori en el cas de no haver assistit a algun dels seminaris. En aquest cas, l'alumne s'ha de posar en contacte amb el professor per a determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Dues proves escrites (assaig i resposta a qüestionari)	4	CE 16.5, CE 16.6, CT3,
Dossier on es recullin els resultats dels seminaris. Presentació oral del treball de curs.	3	CE 16.5, CT2, CT3, CT 19, CT20

9- Bibliografia i enllaços web

Lectures obligatòries (les diferents edicions possibles es comentaran a classe):

- Charles Baudelaire: "Le peintre de la vie moderne" [El pintor de la vida moderna] (parts I-V IX i XIII), 1863.
- William Morris: "Art under plutocracy" [L'art sota la plutocràcia], 1883.
- Adolf Loos: "Ornament und Verbrechen" [Ornament i delictes] 1908; "Möbel für Neuvermählte" [Mobles per a noves parelles], 1918; "Die Abschaffung der Möbel" [La supressió dels mobles], 1924.
- Walter Benjamin: "Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit" [L'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica] (1-7 i 14-epíleg), 1936.
- Le Corbusier: "Défense de l'architecture" [En defensa de l'arquitectura], 1933.

Bibliografia bàsica recomenada:

- Manuals i llibres de referència:
- Barnicoat, John. *Los carteles. Su historia y su lenguaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1972.
- Bürdek, Bernhard. *Diseño. Historia, teoría y práctica del Diseño Industrial*. Barcelona: Gustavo Gili, 1994.
- Calinescu, Matei. *Cinco caras de la modernidad. Modernisme, vanguardia, decadencia, kitsch, postmodernismo*. Madrid: Tecnos, 1991.
- Campi, Isabel. *Iniciació a la història del disseny industrial*. Barcelona: Edicions 62, 1987.
- Campi, Isabel. *La idea y la materia*. Barcelona: Gustavo Gili, 2007.
- Cerrillo Rubio, Lourdes. *La moda moderna. Génesis de un arte nuevo*. Madrid: Siruela, 2010.
- De Fusco, Renato. *Historia del diseño*. Barcelona: Destino, 1995.
- Duby, Georges i Arriès, Philippe, *Historia de la vida cotidiana*. Madrid: Taurus, 2000.
- De Micheli, Mario: *Las vanguardias artísticas del siglo XX*. Madrid: Editorial Alianza, 1991.
- Eisenmann, Stephen F. *Historia crítica del arte del siglo XIX*. Madrid: Akal, 2001.
- Massey, Anne. *El diseño de interiores en el siglo XX*. Barcelona: Destino, 1995.
- Meggs, Philip B.. *Historia del diseño gráfico*. Barcelona: RM, 2009.
- Pevsner, Nikolaus. *Los orígenes de la arquitectura moderna y del diseño*. Barcelona: Gustavo Gili, 1992 [Sources of modern architecture and design, 1968].
- Satué, Enric. *El diseño gráfico desde sus orígenes hasta nuestros días*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.
- Schmutzler, Robert. *El modernismo*. Madrid: Alianza editorial, 1985.
- Wick, Rainer. *Pedagogía de la Bauhaus*. Madrid: Alianza Editorial, 2007.
- Fonts i textos d'època:
- Cirlot, Lourdes (ed.). *Primeras vanguardias artísticas: textos y documentos*. Barcelona: Labor, 1999
- Baudelaire, Charles. *Salones y otros escritos sobre arte*. Madrid: Visor, 1999.
- Benjamin, Walter. *Iluminaciones*. Madrid: Taurus. 1980

- Benjamin, Walter. *L'obra d'art a l'època de la seva reproductibilitat tècnica*. Barcelona: Edicions 62, 1983.
- Loos, Adolf. *Escritos*. Vols I i II. Madrid: El Croquis editorial, 2004
- Morris, William. *Como vivimos y como podríamos vivir*. Logroño: Pepitas de calabaza, 2004.
- Wilde, Oscar. *Las artes y el artesano*. Madrid: Gadir, 2010.

· Sobre el disseny a Catalunya i Espanya:

- Fontbona, Francesc (ed.). *El modernisme*. 5 volums, 2003.
- Barral i Altet, Xavier (dir.). *Art de Catalunya*. Edicions de l'Isard, 2001. vols. 10, 11 i 12 dedicats a les arts decoratives i el disseny.
- Satué, Enric. *Los años del diseño. La década republicana*. Madrid: Turner, 2003.
- Revista *Coup de Fouet*. Barcelona, Ruta Europea del Modernisme, 2003-actualitat.

Algunes pàgines web recomanades:

Disseny HUB

<http://www.dhub-bcn.cat/>

Exposicions sobre disseny produïdes a Barcelona. Poseeix un bon llistat d'enllaços.

Museu de la Ciència i de la tècnica de Catalunya

<http://www.mnactec.cat/>

L'arxiu documental encara està en procés, però s'hi pot trobar informació sobre les exposicions temporals.

Vitra Museum

<http://www.vitra.com/>

El Vitra Museum organitza interessants exposicions itinerants.

MOMA de Nova York

<http://www.moma.org/>

Es pot fer una visita virtual de les col·leccions d'art i disseny.

Centre Pompidou

<http://www.centrepompidou.fr/>

Es pot consultar tota la col·lecció, així com accedir a diversos dossier pedagògics. També en castellà.

Pinakothek der moderne, Múnic.

<http://www.pinakothek.de/pinakothek-der-moderne/>

<http://die-neue-sammlung.de>

Important col·lecció d'història del disseny.

10.- Programació de l'assignatura

Activitats d'aprenentatge

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Setmana I	Classe magistral: Tema I Seminari: plantejament del treball de curs.	A l'aula i al jardí A l'aula		CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT19, CT20. CE16.5, CE16.6, CE19.1

Setmana 2	Classe magistral: Tema 2 Seminari: Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 3	Classe magistral: Tema 3 Seminari Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 4	Classe magistral: Tema 4 Seminari: Comentari de text, segons qüestionari.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Dossier de lectures	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CE19, CE19.1, CE19.2
Setmana 5	Classe magistral: Tema 5 Seminari: Posada en comú de l'objecte triat per el treball de curs.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Objecte o imatge triat per l'alumne amb tutoria del professor.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE 16.5, CE 16.6, CE 19.1
Setmana 6	Classe magistral: Tema 6 Seminari: Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 7	Classe magistral: Tema 7 Seminari Comentari de text, segons qüestionari.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Dossier de lectures	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CE19, CE19.1, CE19.2
Setmana 8	Classe magistral: Tema 8 Seminari: Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CT19

Setmana 9	Prova escrita temes 1-7.	A l'aula		CE 16.6, CE 19.1, CT3, CT20
Setmana 10	Classe magistral: Tema 9 Seminari: Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 11	Classe magistral: Tema 10 Seminari: Comentari de text, segons qüestionari.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Dossier de lectures	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CE19, CE19.1, CE19.2
Setmana 12	Classe magistral: Tema 11 Seminari Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 13	Classe magistral: Tema 12 Seminari Estat de la qüestió treball de curs	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Objecte o imatge triat per l'alumne amb tutoria del professor.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE 16.5, CE 16.6, CE 19.1
Setmana 14	Classe magistral: Tema 13 Seminari Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 15	Classe magistral: Tema 14 Seminari Comentari de text, segons qüestionari.	A l'aula A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula	Dossier de lectures	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CE19, CE19.1, CE19.2



Setmana 16	Classe magistral: Tema 15 Seminari Discussió a classe sobre un text o una peça.	A l'aula A l'aula	Material indicat a la classe magistral.	CE16.6, CE19.1, CE19.2, CT15, CT 19, CT20. CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 16	Seminari: Presentació oral del treball de curs Seminari: Presentació oral del treball de curs	A l'aula A l'aula	Presentació segons guió previ. Presentació segons guió previ.	CE16.5, CE16.6, CT19 CE16.5, CE16.6, CT19
Setmana 17	Seminari: Presentació oral del treball de curs Prova escrita: temes 8-16	A l'aula A l'aula	Presentació segons guió previ.	CE16.5, CE16.6, CT19 CE 16.6, CE 19.1, CT3, CT20

Lliuraments

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Setmanes 4, 7, 11 i 15	Lliurament dels qüestionaris de comentari de text	A l'aula		CE16.5, CE16.6, CE19, CE19.1, CE19.2
Tres darreres sessions	Treball de curs. Presentació individual a classe.	A l'aula.		CE 16.5, CE 16.6, CE 19.1